

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Lidová knihtiskárna,
Wien V., Margaretenplatz 7.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Anton Machát, Wien V.,
Margaretenplatz 7.

Líst za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane celoletno: K 100.—
polletno: K 50.—
četrletno: K 25.—

Za Jugoslavijo
celoletno: 15 Din.
polletno: 8 „
četrletno: 4 „

Leto I.

Dunaj, 16. novembra 1921.

Št. 35.

Naše zahteve.

Nemški pesnik Goete pravi nekako tako: Brani svoje pravice in ne odnehaj jih zahtevati, kajti drugače preti nevarnost, da izgubijo svojo veljavo.

Te besede mi prihajajo na misel ko grem na delo, da napišem nekaj vrstic o zahtevah koroških Slovencev. Da imamo tudi mi koroški Slovenci svoje pravice, so naši čitatelji gotovo že razvideli iz našega lista. Imamo st.-germainsko mirovno pogodbo, ki nam daje dalekosežne pravice do narodnega, gospodarskega in kulturnega razvoja, na razpolago so nam obljube koroškega deželne zboru zagotavljajoče nas, da hoče varovati jezikovno, narodno posebnost slovenskih deležanov in skrbeti za njih duševni in gospodarski procvit v ravno isti meri kot za nemške prebivalce v deželi. Poleg teh garancij nam daje še demokratična ustava zvezne države pravico do svobodnega ustavnega življenja.

Ako hočemo koroški Slovenci doseči, da se nas bo upoštevalo, kot ljudstvo in enakopravne državljane je naša dolžnost, da zahtevamo vse to, kar smatramo v okvirju zakonitih določb in danih obljub v interesu našega ljudstva za potrebno. Z našimi zahtevami hočemo koroški Slovenci dokazati, da nikakor nismo voljni se odreči svojim pravicam, da nikakor in nikoli ne bomo opustili svojih klicov po zaščiti svojih jezikovnih, narodnih in kulturnih pravic.

Politično in gospodarsko društvo za koroške Slovence je zato kot zagovornik in pooblaščenec vseh v tem društvu organiziranih članov predložilo po svojih poslancih in po društvenem zastopstvu deželnemu glavarju že 18. avgusta t. l. spomenico s sledečimi zahtevami, ki jih podajamo svojim čitateljem s potrebnimi pojasnili:

1. **Razpust Heimatdiensta in ustavitev vsakega političnega delovanja istega.** S plebiscitom je bila izrečena pripadnost plebiscitnega ozemlja k Avstriji. Kot avstrijski državljani pa imamo koroški Slovenci neoporečno pravico, da se z nami postopa kot enakopravnimi državljani, ne glede na to, za katero državo smo glasovali. Ker pa je bilo že večkrat dognano, da se v svrhu plebiscitne propagande za Avstrijo ustanovljeno društvo

Heimatdienst še danes lasti pravico do umešavanja v uradne (sodnijske) zadeve, je ležeče v interesu pravične uprave in objektivnega postopanja napram Slovincem kot enakopravnim državljanom, da se Heimatdienst razpusti.

Sklicevanje deželne vlade na društvo „Gospodarski zvon“, ne more veljati za dovolj resni razlog, marveč je smatrati ta izgovor samo za plašč, pod kateri hoče deželna vlada vzdrževati dosedanji protislovenski režim na Koroškem.

2. **Otvoritev slovenskih zasebnih ljudskih šol v Št. Jakobu v Rožu in v Št. Rupertu pri Velikovcu.** Za otvoritev teh privatnih učnih zavodov so dani vsi pogoji tako po členu 67., odst. V. št.-germainske pogodbe, kakor tudi v smislu § 187. še veljavnega šolskega učnega reda. Pa tudi slovensko prebivalstvo zahteva z vso odločnostjo, da se mu tozadevne pravice, ki jih je uživalo že v stari Avstriji, neokrnjeno pripoznajo.

Kakor smo izvedeli, je deželna vlada sicer voljna nam milostno dovoliti slovensko šolo v Št. Jakobu; glede narodne šole v Št. Rupertu pri Velikovcu pa se izgovarja, da je tamkajšne prebivalstvo proti slovenski šoli. Naj pa še kdo reče, da koroška vlada ne razlikuje dvoje vrst „ljudstva“! (G. Fajnik je nasprotno ugotovil. Op. ur.)

3. **Ljudskim potrebam odgovarjajoča jezikovna preosnova ljudskih šol koroških Slovencev.** Zahtevamo, da se naše šole preosnujejo v smislu potreb in želj slovenskega prebivalstva tako, da bodo našli otroci v njih zadostne prilike priučiti se slovenskega materinega jezika, ker je to v interesu dobre vzgoje in napredka našega ljudstva. Upoštevati je tudi, da živimo koroški Slovenci na meji jugoslovanske države, s katero bomo ostali vedno v gospodarskih odnošajih, vsled česar nam je znanje pismene slovenščine potrebno. Ako se slovenščine učijo danes Nemci v meščanskih, trgovskih in srednjih šolah, zakaj bi ne bilo dovoljeno naučiti slovenskih otrok v ljudskih šolah njihovega materinega jezika, kakor nam je to zagotovljeno v členu 68. št.-germainske pogodbe. Ali to ni sveta naravna pravica vsakega naroda? O uprašnju jezikovne preureditve naših šol bomo še spregovorili ob drugi priliki.

4. **Zastopstvo koroških Slovencev v deželnem šolskem svetu.** V interesu slovenske manjšine v deželi je ležeče, da je tudi ta zastopana pri šolski upravi, kar bi odgovarjalo demokratični državni ustavi in obljubam deželne zboru, podanim v Št. Vidu. Zahtevamo zato, da se sprejme v deželni šolski svet zastopnika koroških Slovencev, ki ga bo predlagalo politično in gospodarsko društvo v Celovcu.

5. **Sprejem v deželno ozir. državno službo vseh duhovnikov, učiteljev, uradnikov, nameščencev in delavcev, ki imajo domovinsko pravico na Koroškem, a so bili po plebiscitu zavrnjeni.** Deželna vlada je odklonila po plebiscitu v bivšem plebiscitnem ozemlju nastavljene koroške Slovence z motivacijo, da je iste smatrati v službi jugoslovanske države stoječe in da so vsled tega izgubili avstrijsko državljanstvo. To naziranje deželne vlade nima nobene pravne podlage, ker se ni šlo za nastavitve v suverenem ozemlju države SHS., marveč je ta država izvrševala svojo upravo v še spornem ozemlju edinole kot mandatar velesil. Zato pristojna v plebiscitnem ozemlju službujočim duhovnikom, učiteljem, uradnikom in delavcem pravica, zahtevati po plebiscitu sprejem v službo tiste države, kateri je plebiscitno ozemlje pripadlo.

6. **Ureditve poštnih razmer na slovenskem Koroškem na ta način, da se bo dalo poštni upravi strogo naročilo, dostavljati adresatom tudi slovenske pošiljave (list „Koroški Slovenec“), in sicer pravočasno.**

Ker se zelo množijo pritožbe, da nekateri poštni uradi sploh ne dostavljajo slovensko naslovljenih pošiljatev, zlasti pa zadržujejo ali pa celo uničujejo na poštah naš list „Koroški Slovenec“, je ta naša zahteva pač nekaj samobesebi umevnega in bi pod urejenimi razmerami tak nered sploh ne smel biti mogoč.

7. **Odstranitev vsakojakih težkoč zastran potnih listov, zlasti tudi za take koroške Slovence, ki so bili primorani poiskati si svoje eksistencijo v Jugoslaviji.**

Izmed zavrnjenih koroških Slovencev jih je mnogo, ki so morali zapustiti po plebiscitu svojo domovino in si poiskati službe ali dela v Jugoslaviji. Ker imajo le-ti na Koroškem še večinoma svoje sorodnike, deloma tudi svoje

PODLISTEK

Izprehod.

Rad poletim včasih v slikoviti Rož ali sanjavo Podjuno. Priljubila se mi je slovenska Koroška, slikovita pokrajina s skrbno obdelanim poljem, bistrimi jezeri, ozadje s Karavankami, blesteči vrhovi obsijani od solnčnih žarkov, odkoder gleda po celi Podjuni bajna, pravljica čudesa. In ti Golica, znana vsled svojih snežnobelih pomladanskih narcis? Vsako leto sem se povzpela na tvoj greben. Tvoji, od solca obžarjeni vrhovi gledajo začudeno po Rožu... In peca strmi...

Pa vendar, vse eno sta Rož in Podjuna slovenska; še se čuje slovenska govornica, še se razlega naša pesem. Zato pa rad poletim

v Rož ali Podjuno in moj pogled se raduje nad vrhovi Karavank, obžarjenih od solca.

Dohitim tropo otrok odhajajočih iz šole domov. Živahno se med seboj pogovarjajo slovensko. Ko me opazijo, jim nenadoma zastane pogovor.

„Guten Tag,“ pozdravijo.

„Bog daj!“ Saj slovensko tudi znate, kaj ne da?

Gledajo me začudeno, kako da nekoliko boljše oblečen človek govori z njimi slovensko. —

Pomagal sem jim iz zadrege: Ali ste kaj pridni? Kaj ste se pa učili danes v šoli?

Postali so bolj zaupljivi in pomenili smo se o tem in onem.

Slednjič jih vprašam: „Ali vsakega tujega človeka pozdravite po nemško?“

Zopet molk, zopet sem jih spravil v zadrego. Nobeden noče z besedo na dan. Samo svetla očesa zro v mene z začudenjem. In v teh očeh sem videl tajno bol in hrepenenje.

Opogumila se je pa že večja, razumnejša deklica: Da, lani smo pozdravljali slovensko z „dober dan“, pa lani je bila tukaj Jugoslavija. Letos pa pozdravljamo nemško, ker je Avstrija, zato pa rečemo „guten Tag“.

Ločili smo se. Otroci so se zopet začeli pomenkovati med seboj slovensko, meni je pa tuga in bol sedla na dušo. Nehote so mi prišle na misel besede: „Gorje tistemu, kateri pohujša katerega teh malih!“

Ⓐ TEDENSKI PREGLED Ⓐ

Avstrija

je dobila nalog, da zasede tisti del Burške, kateri ji pripade brez glasovanja. Ker nima dosti čet, ne more vsega ozemlja zasesti naenkrat. Do sedaj je zasedla del, ki leži severno od Oedenburga. Za glasovanje v Oedenburgu se pripravljajo tako Avstrijci kakor tudi Mažari.

Jugoslavija.

Ker je v zadevi Karlove nepremišljenosti dosegla, kar je nameravala, je odredila demobilizacijo čet. Vpoklicani rezervisti se vračajo. — Jugoslovanska krona je zadnji čas silno padla. To je zbudilo merodajne kroge, da so se odločili za stroge odredbe. Posledica teh je, da se je krona v Curihu dvignila od 1,30 na 1,70.

Čehoslovaška

je s Poljsko sklenila pogodbo. Takoj po polomu so nastala med njima huda nasprotstva zaradi spornega ozemlja. To je sedaj poravnano in med obema slovanskima državama je zavlado prijateljsko razmerje.

Mažarska.

Zadnje dni je odpoklicala tolpe, ki so vznemirjale ob meji prebivalstvo naše republike. Ententi je obljubila, da bo pri reševanju kraljevega vprašanja postopala po mnenju in pritrditvi zaveznikov. Razorožitev se nadaljuje.

Nemčija

silno trpi vsled vojnih odškodnin. Nemška marka od dne do dne pada. Poincaré piše v „Revue de deux mondes“, da stoji Nemčija pred bankerotom. Berlinski zastopnik „Daily Express-a“ poroča iz zanesljivega vira, da Francija zahteva, da zavezniki Nemčijo proglasijo za bankerotno. — Naši Nemci pa silijo tja. Bankerot k bankerotu, da bo vredno. Toda gorje tedaj tudi nam!

Italija.

Tam zopet vre. Fašiste srbe prsti. Zadnjič so napadli odposlance na konferenci v Portorose. Zastopniki držav, ki so nastale na ozemlju nekdanje monarhije, so se sestali v Portorose, da uredijo razna gospodarska vprašanja in promet. Ker ne gre vse tako kakor želijo fašisti, so svojo jezo hladili zopet na svoj način.

† Jos. Ferjančič.

V Celovcu smo položili na dan vseh svetih ob cerkvi sv. Ruperta k zadnjemu počitku vpok. gozdarskega kontrolorja Jos. Ferjančiča. S Ferjančičem izgine iz kroga celovških Slovencev oseba, ki je kljub skromnim razmeram uživala splošno spoštovanje. Rojen je bil v Idriji; služboval je potem kot kontrolor in korespondent v strojni tovarni alpine družbe, ki ga je v dobi, ko je začelo biti nasprotje proti Slovincem v Celovcu vedno bolj pereče, poslalo zgodaj s skromno pokojnino v pokoj. Kot vpokojeni uradnik je še 25 let deloval v celovški posojilnici in odkar je v veljavi revizijska postava, se ga je deželno sodišče posluževalo za revizijo zadrug, ki niso včlanjene v nobeni zvezi. Tudi v nemških krogih je bil kot vesten revizor spoštovan in priljubljen. Ferjančič je bil več čele vrste modernih jezikov; skoz leta je prestavljal Burgerjevi tovarni za rusko, rusko korespondenco. Bil je rojen matematik. Doma v Idriji se je bil naučil čipkarstva. To delo se mu je priljubilo in kot uradnik v Celovcu se je v prostih urah rad bavil z starimi srednjeveškimi čipkami. Pri tem je izumil sistem, ki mu ga je odkupila neka tvrdka v Linsiji (F. Sipperheide). Umrli je za influenco. Čutil je prihajati konec in je žaželel, da rpiše kapucin Slovenec ga sprevidet. Ko je bil spreviden, je postal tako miren, da se je mislilo, zopet bo okrevljal. A ni mu bilo dano. Smrti se ni bal: „Rad umrjem, saj na svetu nimam več ničesar iskati“. Dne 30. okt. zjutraj ob 2 uri je mirno zaspal. N. v. m. p.

Ⓜ RAZNE NOVICE Ⓜ

Kdo je domačin? Neki hrvaški list poroča: Pred tremi dnevi sem se vozil v reškem tramvaju. Za menoj je bilo tudi nekaj naših žen iz najbližje okolice Reke. Italijanski konduktor pride v vagon in zahteva od njih ne samo da plačajo vozni listek, nego da tudi pokažejo legitimacijo. „La legitimazione? La legitimazione,“ vpraša Italijan mlado Primorko. Ona ga ostro pogleda: „Kaj, ti hočeš od mene legitimacijo? Ti od mene? Jaz sem tu na Reki domača, ti si se pa priklatil semkaj! Ti pokaži, kje imaš legitimacijo, ker si tujec!“ Ravno tako bi lahko naredili pri nas na Koroškem vsi tisti, ki jih tuji privandraci imenujejo „landfremde Hetzer“.

Neverjetna surovost. „K. Tagblatt“ z dne 9./XI. poroča: „Na dan vseh svetih so na pokopališču v Špitalu o. Dravi razbile zločinske roke s kamenjem križ in njegove dele metale za ljudmi, ki so obiskali pokopališče. Zraven so tako bogokletno govorili zločinci, da se človeku ježijo lasje in da besed ni mogoče ponoviti. V nedeljo dne 6./XI. zjutraj so bratje Schönnett v Špitalu zasramovali cerkvene obrede, katerih se duhovnik drži, kadar gre sprevidet bolnika. Eden se je oblekel kakor z roketom in nosil deloma zakrito vinsko steklenico, katero je menda ukradel natakari, in z njo blagoslavljal ljudi. Drugi so šli z laterno in zvončkom pred njim.“ — Čudno, kaj vse smejo v svobodni republiki! Pri svojih ljudeh naj bi zastavili tiste moči, ki jih porabljajo za ponemčevanje Slovencev. Neverjetna surovost! Nam pa, ki smo doživeli ropanje in onečaščenje naših cerkva in župnišč, se to nič ne zdi čudno. Čudno se nam samo zdi, da se taka barbarstva še večkrat ne dogajajo. Slovenci vemo, kako znajo. Tedaj ko so se učili na naši koži, noben nemški časopis ni našel besede obsodbe in oblasti so na tistem tisto počenjanje podpirale. Zdaj jih tepe bič, ki so ga spletili drugim.

Nov val draginje. S 1. decembrem se povišajo cene na železnicah in sicer za blagovni in osebni promet 3. in 2. razreda za 200%, t. j. voznja bo stala dvakrat toliko kakor do sedaj. — Poštne pristojbine se povišajo za pisma na 10 K, v inozemstvo 25 K, za karte na 5 K, v inozemstvo 15 K, pristojbina za priporočena pisma se poviša na 10 K, v inozemstvo na 25 K. Pošiljanje paketov težkih do 1 kg bo stalo 50 K, težkih do 5 kg 100 K. — Tudi tobak se podraži in sicer že z 28./XI. tako da bo stal knaster 80 K, holandski 50 K, tobak za žvečiti (čikati) 50 g 100 K, tirolski 30 g 75 K in predarlski 50 g 50 K. — Torej tobakarji in tisti in tiste, ki veliko pišete in se vozite, pripravite se!

Nemci v češkoslovaški republiki. Ker smejo jugoslovansko časopisje citirati Nemci, ga bomo, upamo, smeli tudi mi. Ljudje, ki ljubijo resnico, radi poslušajo tudi drugi plat zvona. „Jugoslavija“ poroča: Državnih obrtnih in strokovnih šol v Češkoslovaški je 48 čeških, 66 nemških, 10 slovaških, 2 rusinski, 1 češko-nemška. Z državnim denarjem podpiranih je 60 čeških, 22 nemških, 8 slovaških in 1 češko-nemška šola. Ostalih šol je 10 čeških, 5 nemških. Na čeških šolah je 22.847 učencev, izmed teh jih je 22.541 češke, 134 pa nemške narodnosti. Na nemških šolah je le 12.911 učencev, izmed teh jih je 11. 873 nemške narodnosti. Vsega vkup je na teh šolah (na državnih in drugih) 25.099 učencev češke in 12.510 nemške narodnosti. Država vzdržuje ali podpira 108 strokovnih in obrtnih šol s češkim učnim jezikom ter 88 z nemškim učnim jezikom. Iz navedenih podatkov je videti, kako naklonjena je češkoslovaška vlada nemški manjšini. A kljub temu favoriziranju trobijo nemška trobila v svet, da so Nemci v Češkoslovaški zatirani. O, ko bi se tako godilo ubogi slovanski raji v Korotanu!

Kako so Nemci v Jugoslaviji zatirani. Na neki slov. strokovni šoli v Mariboru je nastavljen za učitelja Nemeč, ki ne zna slovensko ter vkljub predpisom še ni položil izpita za slovensčino. Vrhutega pa se bavi mož tudi s trgovino pisalnih strojev, dasi nima potrebnega

obrne dovoljenja. Naši učitelji so morali kljub popolni usposobljenosti vun iz koroške domovine. Kie je pravica?

DNEVNE VESTI IN DOPISI

Št. Lenart pri Sedmih studencih (Novi zvon) smo blagoslovili v nedeljo dne 6. t. m. in sicer so ga blagoslovili mil. g. prošt Herman Atzlhuber iz Beljaka ob asistenci štirih duhovnikov. Tehta 650 kg in je vlit pri livarni Samassa v Dun. Novem mestu. Priti bi bil imel že meseca julija, a se je zavleklo, kot pri Žvabekarjih, tudi pri nas. Botra sta bila g. Miha Popolari, posestnik in lesni trgovec v Radnivi in Alojzija Tarman, pd. Arnejka v Rutah. Slovesnost je bila zelo lepa, samo dež je malo motil. Začelo je ravno rosljati, ko smo ga vlekli v zvonik. Najlepši kras so bile gotovo družice, ki smo jih imeli nad 50; one so vse, cerkev in zvon lepo in okusno ovenčale. Dal Bog, da bi novi zvon oznanjeval uspešno čast božjo faranom! Prvi njegov glas je bil žalosten, odprl je usta in naznanil smrt blage žene Alojzije Ojcl na Čavi.

Žvabek. Vsi koroški časopisi slovenski in nemški so polni 10. oktobra še sedaj, ko je že cel mesec minul. G. urednik! Da ne bo treba še Vam mlatiti stare prazne slame, Vam iz Žvabeka nekaj poročamo, kar se je tudi zgodilo 10. oktobra. Cegnar niti en dan ni mogel več čakati na Obrehtovo Angelo. Ravno 10. oktobra jo je hotel imeti in vzel jo je. Zato smo imeli pa ohcet. Vsi smo bili židane volje. Kjer je Slovenec, tam je vesela pesem! Kjer smo pošteni domačini Korošci slovenske krvi skupaj, tam je lepo domače. Tako bi lahko vedno bilo, ko bi ne imeli v svoji sredi toliko izgubljenih bratov, ki se svoje slovenske matere sramujejo, sami sebe zaničujejo in so zato podlaga tujčevi peti. Surovost in hudobija nista pri nas zrastla, to so tujci zanesli med nas, da bi nas ugonobili. — Pa še o našem novem zvonu sem Vam hotel poročati, me je pa že nekdo drugi prehitel. Nič ne de! Da ste le zvedeli, kako lepo in ganljivo je bilo. Bomo že skrbeli, da Vam, g. urednik, ne bo preveč dolgčas na Dunaju. Drugače nam še uidete. Kdo pa bo potem cajtenge pisal?

Reberca. Mi delavci v celulozni tovarni na Rebercah živimo dan za dnevom, mesec za mesecem boljše in če bo tako naprej šlo, bomo kmalu živeli kakor Adam in Eva v rajju. Kako je vse drugače prišlo kakor so nam obljubovali pred plebiscitom vsenemci in tudi sociji. Ti gospodje skrbijo samo za se in za svoje mehke stolčke. Prej so upali, da jih bodo imeli v Avstriji. Ker so pa le pretrdi in koj bolj s papirjem popovštrani, so začeli iskati drugih v Nemčiji. K Nemčiji hočemo! K materi! Tako upijejo. Nam očitajo, da nimamo patriotizma, da smo iredentisti, zraven so pa sami največji veleizdajalci. Kaj pa je veleizdaja? Delo, da se izpodkoplje temeljkake države in njene samostojnosti. Ali ne delajo odkrito za to, da Avstrija kot taka izgine? Ali nismo mi boljši patrioti, čeravno vemo, da je Avstrija država, ki nima kaj prida denarja, v kateri romamo vsi v žrelo uboštva in lakote? Tu naj bi naši Nemci prijeli za delo, pa pustili nas Slovence pri miru, ki jim nič nočemo. Bolje bi bilo, da bi delali kakor pa hujskali. — Prihodnjič Vam poročam še kaj več o naših razmerah. Bog živi, g. urednik!

Pilberk. (Desetletnica.) V nedeljo 6. t. m. smo obhajali svoje vrste obletnico. Minulo je deset let, odkar je prevzel oziroma kupil naš Štefan Breznik tukajšnji „Narodni dom“, prejšnjo „Staro prajerijo“. S težavami je prevzel gostilno, za časa vojske je moral biti vedno pri vojaki in komaj se je pokazal up na lepše čase, pa je prišel nesrečni 10. oktober. Kar je moral prestati naš Štefan in njegova žena od plebiscita sem, se sploh ne da popisati. Prisiliti so ga hoteli, da bi prodal hišo in odšel. Vedeli so pač, da bi bilo vse naše narodno delo jako otežkočeno če ne morda uničeno, ako bi mi ne imeli naš „Narodni dom“. Naš Štefan se je pa pokazal kakor vedno tudi zdaj kot narodnjaka-junaka. Vse je pretrpel in prestal iz ljubezni do svojega naroda. Tako smo tudi mi ohranili svoj „Narodni dom“, kjer se najdemo

vsi zvesti sinovi slovenske matere, kjer se navdušujemo v našem izobraževalnem društvu in kjer nudimo potom posojilnice kmetom in delavcem, da si gospodarsko opomorejo. Res mnogo dolgujemo našemu Stefanu. Pa vedi Stefan, da ti je narod hvaležen. In danes želimo Tebi in nam samim, da bi tudi petindvajsetletnico in petdesetletnico tvojega prihoda v Pliberk obhajali in da bi Ti z nami vred dočakal v Pliberku boljše čase. Slovenci iz pliberške okolice: Svoji k svojim!

Glinje. Vedno pišejo nemški listi, da uživamo koroški Slovenci vse pravice, in da se nam godi, kakor da bi bili v raj, a v resnici nas pa zatirajo, preganjajo in nam škodujejo, kjerkoli le morejo. Sklenili so „heimatdienstlarji“, da tudi tobak ne smejo prodajati Slovenci. Cingelcovo trafiko si je prilastil na svojo pest nemškutar „Hajnžete“ in pred nekaj tedni je odpovedala, brez navedbe kakšnega vzroka finančna oblast, trafiko tudi našemu zvestemu pristašu J. Esterl, pd. Tinca v Glinjah, in se bo oddala največjemu in najbogatejšemu posestniku in gostilničarju M. Antoniču. Nič bi se ne razburjali, če bi se oddala trafika kakemu invalidu, ker pa takih — hvala Bogu — na naši vasi ni, mora imeti trafiko seveda nemškutar, ker Slovincem, ako so tudi ubogi in potrebni, naše „pravične“ oblasti ne privoščijo nobenega zaslužka. Tako hoče „Heimatdienst“, in tega mora na Koroškem vse ubogati.

Št. Lenart pri sedmih studencih. Ko nam je novi zvon prvokrat zapel, se nam je prav živo zbudil spomin na zvonjenje pred vojno in s pominom se nam je zbudila tudi želja po zvonovih, katere nam je vzela vojna. Zlasti bi vsi farmani želeli, da bi dobili zopet zvon krščeni na ime „Florijan“. Ta zvon naj bi bil spomenik padlim vojakom. Vsaki teden bi zapel in klical vernike k molitvi za padle žovnjirje. Tako bi se jim najlepše izkazali hvaležne za njihovo žrtev. Tisti, katerim nič ni za cerkev, za božjo čast in tudi zelo malo za padle žovnjirje, naj jim postavijo svoj spomenik. Mi jim bomo za spomin kupili zvon, ki ga bo slišala cela fara. Več faranov.

Pliberk. (Shod.) V nedeljo 6. t. m. smo imeli tukaj političen shod. Obiskala sta nas naša narodna poslanca g. Kraiger in g. župnik Poljanec. Društvena dvorana je bila nabito polna. Prišli so na shod naši stari narodni junaki, ki kljub najhujšemu preganjanju niso klonili tilnika pred nemškim vaipotom. Naše žene in matere so prišle, da bi se napile narodnega navdušenja, katero hočejo tudi nadalje še vlivati v srca svojih otrok. Najbolj je pa bila zastopana naša odrasla mladina. Vsa čast našim dekletom in fantom! Pozorno in z zanimanjem smo sledili besedam č. g. Poljanca, ki nam je v svojem krasnem govoru naslikal naš politični položaj, nas opozoril na ljudsko štetje, ki se bo vršilo najbrž že koncem tega meseca, nas vzpodbujal k vztrajnosti in dramil na delo. Naši vrli pevci in pevke so pa zapeli več lepih narodnih pesmi. Ta dan smo pozabili vse, kar nas boli, vse preganjanje in zaničevanje in se zopet enkrat iz srca nasmejali. Bil je to prvi shod te vrste v našem okraju in menda tudi prvi na Koroškem sploh po nesrečnem plebiscitu. Gospodoma poslancema smo iz srca hvaležni, da sta sledila našemu vabilu in ju kmalu zopet pričakujemo v naši sredini. Svetovali bi, da bi se vršili taki shodi širom slovenske Koroške.

Sela. Igra bo spet, igra! Taka novica se je širila zadnji teden oktobra po Selah. In čeravno se vreme ni kazalo ugodno in imajo ljudje večinoma daleč, je bila ob 1/2 uri popoldne Mažejeva dvorana že polna gledalcev, ki smo z napeto pozornostjo sledili lepi igri „Domen“. Vrl korenjak je bil Domen (Janez Ogris) zato se ni dopadel samo Anki (Mici Ogris), marveč nam vsem. Smilil se nam je on in njegova mati stara Meta (Mici Linasi), ker ju je trdosrčni grajščak Sova (Janko Ogris) tako preganjal, da smo se solzili. Pa jok je hitro minil, kadar je prikrevsal berač Urh (Nuža Kelih) na oder, ker je pravil take, da se je vse moralo smejati. Dobro so se izkazali tudi Jerica, Jurec, župan, kmetje, fantje in biriči. Nad vse ganljiv je bil prizor, ko jemlje

Domen uklenjen slovo od matere in Anke, zunaj pa mu pojo fantje v slovo pesem „Nocoj je en fajn večer“. Vsa čast igralcem!

Bilčovs. Ni dobro človeku samemu biti, tako je rekel Bog že v raj. Isto je mislil tudi Boštijan Sučič. Zato si je izbral družico, katera ga bo spremljala skozi življenje. Dne 23. septembra t. l. je peljal svojo izvoljenko Barbaro Baste pred oltar, kjer sta si k zakonski zvezi podala roko. Naj Bog našega pd. Rabolnika in Rabolnico mnogo let ohrani srečna v novem stanu. To jima iz srca želimo.

Želuče. Tukaj se je dne 9. septembra t. l. poročil Janez Martič, pd. Brancej z Mojcko Beber, pd. Rotovo v Žmučah. Na mnoga leta!

Vogerče. Da se gotovi ljudje izven naše färe, ne bodo predolgo veselili, jim povemo, da naš č. g. župnik ostanejo med nami. Naši prošnji so se vdali in se odpovedali župniji, na katero bi bili morali oditi. Vaša želja: „pa čim preje tem bolje“ se torej ne bo izpolnila. Farani.

Cerkvene vesti.

Po zgledu kranjskih katoličanov so tudi koroški kršč. socialci začeli prirejati pokrajinske katoliške shode. Tak shod se je vršil ob veliki odeležbi dne 6. nov. v Kotičah. Namen imajo ti shodi isti kakor kranjski: poglobitev verskega življenja in vtrditev prepričanja, da je samo na podlagi dejansko izvajanih katoliških načel mogoče ozdravljenje človeške družbe. — Mi koroški Slovenci bodemo tudi morali začeti misliti na take katoliške shode. Spomladi in poletu bi se najlažje vršili, ker v tem času lahko računamo s tem, da se vrše na prostem. Vsaka slovenska in narodno mešana dekanija bi morala prirediti katoliški shod. Sodaliteta naj bi se že sedaj posvetovala, preiskala tla in možnost shoda in si potem razdelila delokrog. Če bo dobro pripravljen, ne bo ostal brez sadov. Če hočemo zmagovito dobojevati boj, v katerega so nas vrgli svetovni dogodki, moramo biti notranje očiščeni in utrjeni. Naš obstoj in versko vprašanje se ne dasta ločiti. Kar je še vernih ljudi in so v nasprotnih vrstah, so tam za to, ker niso poučeni, ker jih je zastupilo in zapeljalo nasprotno časopisje. Tudi tem moramo odpreti oči. Zato vkup za vero in naš slovenski koroški dom!

GOSPODARSKI VESTNIK

Odločno pospeševanje kmečkega gospodarstva.

Zvezno ministerstvo za poljedelstvo in gozdarstvo je pripravilo načrt postave za odločno pospeševanje kmečkega gospodarstva Nemška Avstrinja bije obupen boj za svojo prehrano. Kar se pridelava krušnega žita bi komaj zadostovalo, ko bi Dunaja ne bilo, kako potem prehraniti državo s takim glavnim mestom. Umevno je, da so strokovnjaki zahtevali, naj se najprej dvigne domače poljedelstvo kolikor mogoče in da se je za ta namen določila (še le v načrtu) svota 850 milijonov kron letno skoz 10 let. S tako ogromno svoto bi se v drugih razmerah dalo res kaj narediti. Načrt so napravili že poleti. Od tedaj je zopet minulo 5 mesecev in denar je med tem v vrednosti padal in padal, da se tudi s tako svoto nič več ne bo opravilo. Vrhutega je pomanjkanje poslov vedno bolj občutno in kmetje letos že opuščajo polje, ki so ga do zdaj še obdelovali. Kako se naj potem dvigne poljedelstvo?

Torej od vsega tega ne smemo preveč pričakovati, zanimiva pa je stvar vsekakor: Letni znesek 850 milijonov kron se naj tako porabi:

1. Za gospodarski pouk in strokovne nasvete 35 milijonov.
2. Za zadrage in gospodarska društva 12 milijonov.
3. Za kmečke in gozdarske delavce 100 milijonov.
4. Za živinorejo in planšarstvo 152 milijonov.
5. Za gojitev in varstvo rastlinstva 81 milijonov.

6. Za gozdarstvo 70 milijonov.
7. Za vodne zgradbe 350 milijonov.
8. Za nadzorstvo in vzdrževanje vodnih zgradb 40 milijonov.

Gospodarski pouk.

Razumno gospodarstvo naj se prične s poukom. V ta namen bodo služile kmečke nadaljevalne šole, ki pa ne spadajo v področje te postave. Z denarjem, ki se tu dobi, naj se pomnoži število kmečkih strokovnih šol in naj se prirejajo gospodarski kurzi.

Pričetkom leta 1921 je bilo v Avstriji 57 kmečkih in gozdarskih strokovnih šol, in sicer: v Nižji Avstriji in na Dunaju 27 šol, v Zgornji Avstriji 6 šol, v Solnogradu 1 šola, na Štajerskem 12 šol, na Koroškem 7 šol, na Tiroškem 2 šole, na Predarelskem 2 šole.

To število ne zadostuje. Po izrednem ljudskem štetju 1920 je bilo v Avstriji 3 milijone delavnih ljudi, med temi jih je 984.000 zaposlenih v kmetijstvu; ako je 57 gospodarskih šol, pride na vsako 17.000 ljudi! Želeti bi bilo, da bi šli vsi kmečki sinovi in vse hčere, vsi kmečki delavci in posli skoz kmečko strokovno šolo, kakor mora v mestu obrtni naraščaj v obrtno šolo. A to še zdaj ni mogoče.

Ko bo znanprej za ustanovitev vseh takih kmečkih strokovnih šol država prispevala 50%, se bo kmečko šolstvo brez dvojbe začelo širiti in dvigati. Za Slovence na Koroškem se nudi priložnost zahtevati, da se kmečko strokovna šola napravi tudi za nas, vsaj ena v Dobrlivasi, če ne tri: ena v Dobrlivasi, ena v Pliberku, ena v Št. Jakobu v Rožu.

(Dalje sledi.)

Koliko je bil vreden naš denar 14./XL? Za dolar je bilo treba dati 5948 K, za belgijski frank 400,80 K, za nemško marko 22,72K, za francoski frank 422,55 K, za dinar 89,60 K, za jugoslovansko krono 22,40 K, za polsko marko 1,48 K, za švicarski frank 1133,75 K, za čehoslovaško krono 63,97 K, za ogersko krono 5,98 K.

Listnica uredništva.

Št. Jakob—Sveče, kaj je? Zakaj ne poročate, da slišimo tudi drugi plat zvona? Tako gotovo ni bilo kakor poročajo nemški časopisi.

Kupujem taren

Ilan in konoplje (predivo)

ali zamenjam iste proti vsaki vrsti prtenlne za hišno rabo iz domače tovarne v Feldkirchnu.

F. MORY. ŠMIHEL 24 pri Pliberku.

Naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš oče

Klemen Petek,

posestnik v Stari Vasi, dne 8. t. m., 70 let star, previden s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspal. Pokopali smo ga 10. t. m. v Št. Lipšu.

Marjeta in Terezija Petek, hčere.

Dr. Franc Petek, zdravnik v Velikovcu, sin.

Frančišek Čermák,

DUNAJ V.,
Mittersteig 23-15
priporoča svoj zavod
za izdelovanje

angleških in
dunajskih
pian in pianin
(klavirjev).
Tudi export!

